

Stanislav K. Neumann: INTERNACIONÁLA OSVĚTOVÝCH DĚLNÍKŮ

Světová válka otevřela oči také tzv. inteligenci a provedla podstatnou změnu v mozcích i srdcích těch, které nazýváme intelektuálními. Strhnuvši je v rozsáhlé míře do moře válečných běd na frontě i v zázemí, dala jim okusit rovnost všech lidí před životem a smrtí a nerovnost před společností. Ukázala inteligenci, která pracuje za mzdu, že její existence je stejně málo záviděnější jako existence dělníková, ba že porucha v hospodářství může ohrozit dělníky duchem a pérem ještě více a hromadněji než dělníky rukama a kladivem; poučila ji, že musí sestoupit ze svých směšných koturnů a chopit se týchž prostředků zájmové organizace, jichž užívají dělníci průmysloví. Na druhé straně přivedla poctivé a osvěcené intelektuály k tomu, že nutno jim vyjít z krasořečnictví a z povznesené rezervy a zjednat myšlenkou pomoc ve fyzické moci a organizaci.

Tato proměna ve smýšlení inteligence nevznikla ovšem naráz a nedokoná se za několik neděl. Měšťácký duch zakořenil se především zde nemálo; tradice, předsudky, hypochondrie jako otravné plyny porušují ustavičně atmosféru mezi pracovníky ducha, hustou mlhu, těžký vzduch nutno rozptýlovat a jako stádo rozprášené po bludných stezkách svolávat všechny schopné síly na pravou a přímou cestu. Bude to ještě dlouho trvat, než inteligence pozná všeobecně svůj zájem a svou povinnost, než bude schopna ve své většině obětovat se pro svou

budoucnost a pro Myšlenku, což znamená pro Lidstvo. Ale počátek byl učiněn v myslích, v srdcích i v akci, plamen byl zažehnut a vzroste rychle v požár.

Hlavní slovo mají teď přirozeně tvůrci pracovníci intelektuální, tvůrci hodnot a skuteční formovatelé života. Lidská společnost je jejich dílem, ale dílem ustavičně kaženým, křivým z protivného tábora těch, kdož zmocňují se výsledků práce, aby jich zneužili ve svůj prospěch. Tvůrci duchové však jsou v jádře nejnezištnější a nejvíce užitečnou částí lidstva, poněvadž svému dílu věnují tolik ze sebe samých a tolik vzácného úsilí, že jim to nikdo nikdy nezaplatí, leč posmrtnou památkou. Obětují své nejlepší pro svůj národ a skrze svůj národ pro celé lidstvo. Myšlenka, vědecký objev, umělecké dílo, pokud jsou tvůrčím činem, jsou hodnotou nezaplatitelnou a věčným statkem lidstva. Proto mají tvůrčí duchové právo a povinnost zjednat si moc, která by zabránila tomu, aby jejich myšlenka byla komolena a zapražena jako tažný kůň do panského kočáru měšťáckova, aby jejich objevů bylo zneužíváno k zotročování slabých a k vraždění jinak mluvících, aby jejich umění ozlacovalo toliko pustou existenci bohatých a bylo uměle zadržováno chudým.

Intelektuální dělníci, kteří poznali tyto věci, jejich příčinu: vykořisťování člověka člověkem a státem, a jejich následek: postupující zkáza lidského rodu, rozhodli se vstoupit do politiky jinak, než se to dělo dosud. Ustupuje do pozadí jejich skutečná nebo jen formální příslušnost k určité straně a za nejvyšší příkaz považuje a prohlašuje se jasně a nepochybně onen posvátný svazek, který osvěcené pracovníky duchem vždy spojoval pod povrchem bojů jitřených diplomaty a demagogy, mezinárodní dohoda a součinnost tvůrčích sil osvětových, Internacionála osvětových dělníků.

Běží o to, aby proti moci diplomatů, kteří jsou ve službách hospodářského a sociálního systému zotročovacího a proti zájmům národů kují vražedné pikle na prospěch kapitalistů, postavena byla mezinárodní velmoc ducha; běží o to, aby proti prospěchářskému politikaření chytráků a žvanilů po-

zdvihla se politika světové myšlenky. Nad stranami většinou od hlavy až k patě povážlivě zkorumpovanými a nad vládami pracujícími proti zájmům lidu, ba lidstva vůbec, a nejen to, také nad zájmovou politikou odborových skupin, má a musí vzniknout mezinárodně sjednocená moc, na všechny strany volná, nejvýše pravdivá a spravedlivá, jejíž úkolem bude provést lidstvo dnešními zmatky a chaosem zájmů k sociální harmonii.

Letošní rok, rok prvních projevů a prvních prací pro tuto Internacionálu pracovníků duchem, znamenat bude počátek nové epochy v dějinách socialismu. Jsme pevně přesvědčeni, že její hlas a její činy najdou nejpříjemnější ohlas u dělníků všech národů a že se podaří bratrský svazek internacionální myšlenky s internacionálou práce. Jakmile tyto dvě internacionály se navzájem dokonale pochopí a dorozumějí, vznikne nepřemožitelná velmoc, která bude moci konečně uspořádat svět v duchu pravé svobody a spravedlnosti.

V čele světového hnutí socialistického ocitají se muži a ženy — Barbusse, France, Séverine, Keyová, Lagerlöfová, dr. Nicolai, Bernard Shaw, H. G. Wells, Rabíndranáth Thákur atd. — jejichž jména jsou povznesena nad pustou vřavu politikou a jichž tváře slina demagogů a šmoků nikdy nedosáhne.

Organizuje se světlá velmoc ducha. Je přirozeno, že temná lidská fauna ze spodních politických a literárních bahen cítí se ohrožena světlem, které pronikne všechny kouty a je povoláno vytlačit ji odevšad, kde se rozhoduje o lidu a práci.

U nás, kde korupce pokročila až k jádru našeho života, kde slovo očista znamená špinění, kde osobní nevraživost, závist a hltavost neleká se žádné pomluvy a žádného nečistého prostředku, kde nestoudnost, kořistící ze zmatku způsobeného v davech ničemnou žurnalistikou, může si beztrestně dovolit všechno — u nás žurnalistický, politický a literární polosvět, různí ti Frabšové, Jahodové, Sísové, Policarové, Haisové-Týnečtí atd. počínají už stříkat svou jedovatou slinou, která je jediný produkt jejich života.

Ale stačí *srovnat* jména. Ubohý, nešťastný hmyz žene se na

světlo, které bylo zažehnuto v této temné době; ale jestliže skutečný hmyz vrhá se k elektrickým měsícům z nějaké neznámé touhy, lidský hmyz útočí na světový kulturní plamen v bláhové domněnce, že jej udusí, že zničí světlo, jež mu překáží, poněvadž plaší temnotu, nezbytnou pro rejdy ničemných žurnalistů a demagogů, neschopných literátů.

Internacionála ducha tvoří se, aby vysvobodila produktivně pracující lid nejen ze spárů vládnoucí třídy, nýbrž i ze špinavých rukou kvaziinteligentní lůzy jak z měšťáckých, tak ze socialistických stran. Možno očekávat tudíž, že oba tábory největších nepřátel lidu budou pracovat společně proti ní, jeden shora, druhý zdola: očekáváme to se soucitným úsměvem. Bylo by hůře, kdyby tyto živly vnikly do těla nové internacionály, ale zakladatelé znají toto nebezpečí a dovedou udržet je na vzdálenost a chránit svou organizaci před tímto dvojím nejhroznějším morem.

(Červen 2, s. 245—246, 11. září 1919)